

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 34.) Ut kommer hvarje Söndag. Götheborg den 21 Augusti 1853. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B.co. (VII årgången)

Ludvig Tiech.

Ludvig Tiech.

Den 28 April detta år dog i Berlin den utmärkte tyske skalden och skriftställaren Ludvig Tiech. Han föddes den 30 Maj 1773, och dog således i en ålder af åttatio år.

Sedan Tiech med utmärkelse lemnat gymnasiet i sin fädernestad, studerade han, i Halle, Göttingen och Erlangen, med största flit,

historia och poetisk litteratur. Efter slutade studier företog han en större resa, under hvilken han gjorde bekantskap med bröderna Schlegel, äfvensom med Novalis och den berömda Herder. I Hamburg lärde han känna och älska predikanten Albertis dotter, som han också kort derefter tog till maka. År 1804 reste han till Italien och derifrån 1806, till München. Här nedlades han på sjukbädden af det första och

svåraste bland de många giktanfäll, som slutligen nedböjde hans af naturen så ädla gestalt. Sedan han blifvit någorlunda återställd till helsan, begaf han sig tillbaka till Berlin, der han lefde ända till 1818, då han företog en resa till London, i ändamål att studera Shakespeare. Återkommen från London, begaf han sig 1819 till Dresden, der han bearbetade Shakespeare, skref sina berömda noveller, under flere års tid var sysselsatt med arbeten för hoftheatern, och slutligen stiftade sina berömda aftonunderhållningar, hvid hvilka han utmärkte sig för sin stora deklamatoriska förmåga. Efter Fredrik Wilhelms af Preussen thronbestigning, blef han anställd vid denne konungs hof som föreläsare och ledare af sällskapstheatern inom hofcirkeln. Han lefde nu omvexlande i Berlin och Potsdam. Men han blef allt sjukligare och sjukligare, allt mera främmande för den nyare tiden med dess anda och fenomen, tills han slutligen detta år öfvergick till en bättre och med hans ädla, poetiskt eldiga natur mera befryddad värld. I Ludvig Tiechs verk hafva vi för oss en stor och mångsidig verksamhet, ett oerhördt resultat af en med yttersta flit och samvetsgrannhet använd tillvaro. Dervid behöfva vi icke taga med i räkningen det vidsträckt inflytande han, såsom dramatisk författare, utöfvade på sitt slägtes bildning. Hans lif var i sanning en bild af en rik och storartad verksamhet, som i och för sig sjelf förtjenar högaktning och tacksamt erkännande, och alltid skall tillförsäkra honom ett hedersrum bland de rikt begåfvade andar, som varit icke blott sitt fäderneslands, utan hela människoslägtets välgörande *Genier*.

Det utmärktaste bland alla Tiechs verk, "upproret i Cevennerbergen," är tyvärr endast ett fragment. Det mycket ontalade och lästa verket "den unga snickarmästaren" är ämnadt att i det framställda idealet af en ung snickarmästare söka medla mellan konsten i högre mening och konsten från

dess tekniska sida betraktad. Det innehåller amerikanska dialoger, och är rikt på karakterer och situationer.

I sitt sista romanarbete, "Vittoria Accarombona," har förf. adopterat de moderna kvinno-emancipationsidéerna — dock på sitt sätt. Detta arbete kan icke fränkännas genialitet, ehuru den deri uttalade åsigten af lifvet torde hafva ganska mycket emot sig.

Kring Tschs likbår sågs en utvald samling af vetenskapens och konstens män. Under bön och sång, upplyftades hans laggersmyckade likkista på vagnen, efter hvilken följde en lång procession, med sorgvagnarne, dem konungen skickat, som ett tecken till sitt deltagande, i spetsen. Skalden nedbäddades bland doftande blommor och grönskande gräs, i närheten af sina förut hädangångne vänner Steffens och Schleiermacher.

Sjöröfvaren.

(Forts. fr. No 33.)

Cesar steg i båten, och satte sig på ett bräde i aktern. Hafvet var lugnt, luften klar och ren. Cesars blickar hvilade med hänryckning på den herrliga naturtaflan. Det stolta Eponaeo reste sitt gråa hufvud upp mot molnen, och man kunde tydligt urskilja de väldiga lavakullarne, som vid denna, numera slocknade vulkans senaste utbrott lägrade sig rundt kring dess sidor. Längre bort, åt motsatt håll, framblickade den lilla ön Procida ur vågorna, och den nedgående solens strålar återstudsade i bländande glans från basaltklipporne kring öns stränder.

Cesar satt alldeles förlorad i anblicken af denna herrliga taffla, och gaf föga akt på det honom anförtrödda rodret, så att fiskaren slutligen skakade på hufvudet, och utropade:

— Signor, ni är en dålig styrman! Ni vill fara till Palermo, efter hvad jag kan förstå, ty ni styr ju oupphörligt åt höger.

— Du har rätt! — svarade Cesar — Men jag är så hänryckt öfver den förtjusande vyen!

— Åh, vyen kan ni nog få se framdeles också, signor! Men nu måste vi skynda oss, såvida vi vilja återvända före flodens inträffande.

— Ja, du har rätt, — sade Cesar skrat-

tande — och jag lofvar dig att hädanefter gifva mera akt på rodret!

Nu gick det i flygande fart öfver den glatta hafsspegeln, och snart lade de i land vid Procida. Cesar kände ingen lust att gå inåt ön, utan stannade på stranden, för att afvakta fiskarens återkomst. Denne dröjde dock betydligt längre, än han sagt sig ämna göra. Flere båtar, som voro från Ischia, gjorde sig färdige till hemresan, och gingo, den ena efter den andra till sjöss, medan Cesar ännu alltjemt stod och väntade på sin "marinero." Slutligen, sedan solen redan en stund varit nedom horisonten, kom fiskaren åter, i sällskap med en kamrat, och förklarade helt kort och godt, att han icke kunde ro Cesar tillbaka. — I stället för mig, — sade han — skall min kamrat här ro er tillbaka till Ischia. Äfven han är sjöman och en hederlig, pålitlig karl.

— Godt! — svarade Cesar — Det lilla stycket väg till Ischia skola vi snart tillryggalägga, oaktadt natten tycks blifva ganska mörk.

Han satte sig tigande till rodret, medan marinaron fattade årorne. Denne var en högvext, kraftfull karl. Han bar icke skägg, hade hatten djupt nedtryckt öfver pannan, och talade icke ett ord. Men också rodde han så mycket ifrigare, så att de inom kort hade tillryggalagt en ganska betydlig sträcka. Han satt med ryggen vänd åt Cesar, så att denne icke kunde se honom i ansigtet. Men plötsligen drog han in årorne, vände sig om och lade armarne i kors öfver bröstet, medan han med en stolt och hänfull blick betraktade styrmanen, och sade:

— Cesar! Vid madonnan och alla d—r, jag tror du inte känner igen mig! Kanske kommer det sig deraf att jag afskurit mitt skägg och påklädt mig en matroströja. Men i alla fall tycker jag månen lyser så klar, så att . . . ha, ha, ha!

— Spara dina ord, Bandolino! Nu känner jag igen dig!

— Nu är du i mitt våld! — svarade Bandolino — Tycker du inte att jag borde göra bruk af min makt, och klämma åt dig en smula, du som förrådde mig i Neapel och skaffade mig sbirrerna på halsen? Ditt fel är det icke, att jag lyckligt och väl undkommit dem. Sqallrat har du nog, tycker jag, och mitt namn är ingalunda det, som varit minst framme på tapeten. . .

eller hvad tycker du sjelf, min hedersvän?

— Jag har icke förrådt dig. Händelsen den der aftonen, du minnes, har jag visserligen berättat för många, men utan att nämna ditt namn.

— Ha, ha, ha, hvad betyda några bokstäfver? Då jag talar om påfven, behöfver jag icke nämna honom vid namn. Gud och hvar menniska vet, hvad han heter. Du har förrådt *mannen*, Cesar, och jag tror *det* är nog! Du har tvingat mig att lemna denna trakt. Hvad ger du mig nu i försoning? Du skall veta att jag för ögonblicket behöfver dugtigt med penningar till hyrande af en skuta!

— Jag ger dig icke en styfver! Du har så många gånger bedragit mig . . .!

— Vi äro här allena, vi båda två, på det stora hafvet, och böljorna äro stumma som grafven. Tänk, om jag nu icke *ber*, utan *fordrar*!

— Talar du ur denna ton, så kan du vara försäkrad om att icke erhålla någon hjälp af mig. Jag är icke obeväpnad, och förstår så der temligen att umgås med dolken.

Med dessa ord drog Cesar sin dolk, och reste sig upp. Men i samma ögonblick kastade sig Bandolino öfver honom, grep honom med ena handen om strupen, och pressade honom med sådan styrka mot relingen, att båten nästan höll på att kantra, och en fraggande våg slog Cesar i ansigtet. Men utan att förlora modet, stötte den senare med all kraft sin dolk i banditens axel.

— Maledetto! (fördömdt) — ropade Bandolino, och släppte sitt tag. Men innan Cesar hunnit resa sig, hade äfven banditen dragit sin dolk och stötte den, ända upp till fästet i Cesars bröst.

— Heliga Madonna! Det är ute med mig! — ropade slagtoffret. Derpå följde ett kort rosslande, och allt var förbi. Bandolino stod med ånger och fasa målade i sitt ansigte, i den häftigt slingrande båten. Hållande sin blodiga dolk i den krampaktigt sammanknutna handen, skådade han med stela blickar i den dödes bleka ansigte. Bandolino satte sig på relingen, stödde kinden mot handen, och försjönk i djupa tankar. Han skakade på hufvudet, och sade doft för sig sjelf: — Det gör mig ondt, Cesar! Men hvarför tvang du mig dertill? Det hade varit mycket bättre, ifall vi kom-

mit öfverens i godo. *Dig* hade jag gerna förlåtit att du förrådde mig!

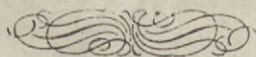
Han tystnade för ett ögonblick, lutade sig ned till den mördades mun, och tillslöt med en viss hastighet hans ögonlock, liksom kunde han icke längre uthärda åsynen af sitt offer. — Ja, fortfor han — jag skulle hafva vridit halsen af den, som vågat träda dig för nära! Jag önskade, Gud hjälpe mig, att min gerning vore ogjord!

Efter en kort paus steg han upp, kastade ännu en gång en fast blick på Cesars ansigte, och sade: — Gjordt är gjordt! Emellertid vill jag vända honom om, så att jag slipper se hans ansigte. Men kanske är det ändock bäst, att jag kastar honom öfver bord!

Dermed upplyfte han den mördade i sina armar, kysste honom på pannan, och slungade honom i vågorna. Vattnet squalpade häftigt upp, och slog banditen i ansigtet. Han vände sig bort med en djupsuck, och började undersöka det sår han erhållit af Cesar. Blodet strömmade häftigt från axeln och hade helt och hållet genomdränkt skjortan. Han afslet ett stycke segelduk, blötade det i det salta vattnet, och lade det på såret. Derefter utdrog han några trådar ur den starka väfven, och anlade en ordentlig förbindning.

Sedan allt detta var gjordt, fattade han årorna, och satte båten i fart. Men han styrde icke mot staden, utan tog vägen till en liten vik, som låg icke långt derifrån, och var omgifven med låta buskar. Snart uppnådde han det önskade målet, och började nu undersöka fickorna i Cesars afdragne kläder. Han fann tvenne nycklar, en stor och en liten. — Ha! — sade han — den långa är säkert nyckeln till hans rum! — Dermed stoppade han dem båda två på sig. Börsen, som han sedan fann rätt på, innehöll endast några få silfverpenningar. Bandolino gick nu i land, afbröt en lång, rak gren i den tätta småskogen, och begaf sig dermed ut till midten af viken för att pejla dess djup.

(Forts.)

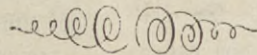

Klusklipporna vid Halberstadt.

D. s. k. Klusklipporna eller Klusstenarne vid Halberstadt (se pl. på sista sidan) äro högst sannolikt de enda, numera kända och någorlunda bibehållne boningar från den gråa hedniska forntiden, och, efter hvad resande som besökt stället berättat, kan

man icke betrakta dessa klipphus utan en viss känsla af vördnad och stilla vemod.

De rika fynd, man gjort i ättehögarne vid Halberstadt, tyckas vara af lika om icke större betydelse, än dem man i senare tider utgrävt ur våra nordiska jättekummel. Ytterst intressant och för den germanska stammens barndomshistoria af högsta vikt vore, om någon skicklig och skarpsinnig fornforskare ville uppgöra några paralleler mellan dessa omtalte ruiner från den gråa forntiden och dem af liknande slag, vi äga i vår skandinaviska Nord.

Kaleidoskop.

Den segerbringande tuppen.

I en sjödrabbning år 1793 var det en tupp, som återställde Engelsmännens svigtande krigslycka. Tuppen befann sig om bord på amiralskeppet "Malboroug," som en okänd storhet, inblandad bland mängden af lägre fjädertän, hvilka voro ämnade att förse engelska amiralen, Berkley och hans officerare med färsk, soppa. Midt under stridens vildaste moment (det gällde att äntra ett fiendtligt fartyg) och just då de engelska återgastarne började svigta för den öfverlägsna fiendens hårda anfall, kom en kanonkula och krossade burens, deri tuppen hölls fängslad. Med resta halsfjädrar svingade sig vår hjelte upp på spetsen af amiralskeppets sönderskjutna stormast. Flaxande med sina starka vingor, uppgaf han tre vilda, krigiska galanden. Som en elektrisk gnista flög det lifvande ljudet från öra till öra, från hjerta till hjerta. Matrosbrösten vidgades; det gamla, kalla, hårdnackade äntrings modet återvändande, och inom få minuter var saken afgjord och segern vunnin.

Broderskärlek. En snål prest anropades på gatan af en liten tiggargosse om en allmosa. Hans vördighet bad honom stiga in, och sedan han gifvit honom ett stycke mögladt bröd, frågade han honom, om han kunde läsa. Gossen svarade "nej." Presten frågade nu om han kunde uppläsa Fader Vår. Då han erhöll samma svar, sade gudsmannen: "Nå, så vill jag lära dig denna heliga bön! Säg efter mig!" — "Fader Vår!" — "Vår far!" — upprepade gossen — Huru? är han både er och min far? Då måste vi ju vara bröder!" "Det äro vi också," — svarade gudsmannen. —

"Kors!" — sade den lilla gossen — "Hur kunde ni då gifva er stackars bröd ett sådant lär mögladt brödstycke?"

Kamp mellan hafsdjur. Kapten Rochford berättar, hursom han, på sin resa från London till Dublin, såg en väldig hvalfisk inbegripen i strid med en svärdfisk och en s. k. "Thresher" (en slags haj). De båda senare djuren simma vanligtvis i kompani, och sägas hysa en gemensam fiendskap till hvalfisken. Kapten Rochford och hans matros-er sågo kampen en stund, men måste sedan fortsätta sin segling, utan att få se resultatet af striden. Att hvalfisken slutligen skulle duka under var dock utan allt tvifvel. Svärdfisken fördjupade flere gånger sitt fruktansvärda vapen i hans buk, och thresher-fisken högg sig med sina skarptänder fast i hans rygg, och gaf honom slag på slag med sin väldiga stjert. Hvalfisken tycktes lida fruktansvärdt. Han utsprutade genom sina andnings-rör blodstrålar till en utomordentlig höjd, hvarvid halvet syntes alldeles rödfärgadt vidt och bredt omkring. Som skeppet låg endast omkring 400 alnar från valplatsen, så kunde kaptenen och manskapet tydligt betrakta striden.

Turkiskt ransaknings-förfarande. I en liten stad i Turkiet hade en del bomull blifvit frånstulen några handlande, hvilka kommo och beklagade sig för Kadi'n (polismästaren). Denne inbjöd hela stadens manliga befolkning till en middagsmåltid. Då alla voro församlade och Kadi'n inträdde i salen, för att välkomna sina gäster, utropade han plötsligt! "Hvilka färhufvuden äro icke de yukryggarne, som stulit bomullen! De komma ju till min middag med stora tufsar af det stulna godset i sina skägg!" Straxt förde åtskilliga personer i sällskapet ovillkorligt handen till hakan. De grepos och straffades.

Långsamt gift. Den berömde franske skriftställaren Fontenelle, som var nära hundra år gammal, fick af en läkare det rådet att icke dricka kaffe, emedan det var "ett långsamt verhande gift." Det kan jag min själ tro!" sade Fontenelle, "ty jag har druckit kaffe i nära åttio år, och lefver ännu."

Danmarks Historia.

(Forts. fr. N:o 33.)

Då slungade Odin ett spjut ut ibland folket och sålunda skedde det första dräpet i werlden. Asarne sjelfve förde krig med Wanerna i Wanahem. Omfder slutades fred, och man gaf hwarandra giflan. Asarne erhöilo Njord och hans twenne barn, Frej och Freja, samt upptogo alla tre bland gudarnes tal. Njord uppväger och stillar winden. Dersföre åkallas han af de sjöfarande. Hans boning ligger wid hafwet, och kallas Noatum. Frej gifwer fruktbarhet och goda år; han råder för regn och folkten, och herrskar öfwer de blida ljusalferna. Wanerna äro de milda makter, som herrska i lusten och hafwet. Att de, efter slutad strid, förenas med asarne berednar att dessa elementer (lusten och watnet) måtte inverka på jorden, såwida des fruktbarhet skall kunna utveckla sig. De äro alltså gudar för åkerbruk, sjöfart och handel, hwilka från dem hafwa sin upprinnelse. Den älske och högste bland gudarne är Odin. Han är lifwets gud, ty allt lefwande i werlden har fått sin ande af honom. Han kalläs äfwen Allfader, emedan "han är fader till alla gudar och menniskor;" hur mäktiga de andre gudarne än må wara, tjena de honom likwät alla, såsom barn en fader. Odin är icke blott den allsmäktige, utan också den allwetande. Från sitt högäte, Hlidskialf, kan han öfverskåda hela werlden. Kunskapen om allt, hwad som föregår omkring honom, erhåller han af sina twenne forpar, Hugin och Munin, dem han hwarje dag utsänder i werlden. När de komma tillbaka, sätta de sig på hans skuldra och hwiska honom i örat allt, hwad de hört och sett. Odin säger sjelf om dem, att han är rädd för att Hugin (tanken) icke skall komma tillbaka, men ännu mera fruktar han för att Munin (minnet) skall utblifwa.

TYR.

FRIGA.

Från Odin tillfändas menniskorna de bästa gåfwor. Han skänker kloshet och wisdom, wältalighet och skalbegäfwä. Den sista egenkapen tillägges en berusande dryck, Suttungs mjöd, som Odin sjelf, med stor lifsfara hemtade från jättarne; den som dricker häraf blir skalb. Men Odin skänker äfwen seger, rikedom, guld och herrliga wapen. Särdeles drager han omsorg om hjelten. Han lär honom nya sätt att uppställa sin här på, skänker honom wapen och döfwar hans fienders. Han låter honom icke dö på sotsfängen, utan lagar att han får falla i striden, hwarester han låter sina mör föra honom till Walhall.

Dessa mör kallas Walkyrior, emedan de utwälja bland de stupade krigarne dem, som äro wärdige att komma till Odin. Walkyriorna rida genom lusten på frustande hästar, och då de framkomma till walplatsen synas de omgifne af ett klart sten, medan eldröda lågor utstråla från deras spjut. Walhall, de fallnes sal, är den prästigaste salen i Odins borg, Gladsheim. Wäggarne stråla af guld, och derutanför ligger lunden Gläfer, i hwilken hwarje blad består af rödan guld; dersföre kalla också skalderna guldets Gläfers löf. Salen har 540 dörrar, och genom hwardera af dem kunna 800 man på en gång inträda i bredd. De fallne hjeltarne, Einherierne, föra ett herrligt lif. Hwarje dag tåga de ut genom porten och kämpa med hwarandra; men detta är blott en lek, ty de fallne resa sig åter. Deras spis är släket af galten Skrimmer, som hwarje dag kokas och helt och hållet förtäres, men om morgonen åter är lika hel, och således alltjemt förser kämparne med ny näring. Deras dryck är mjöd, som utflyter från geten Heidrums juwer så rikligt, att Einherierne alltid hafwa mera deraf än de förmå dricka. Icke

heller finnes brist på wapen, ty wäggarne i salen äro innantill beklädd med spjut, och tafet med sköldar. Frigets gud, segerns fader måste naturligtvis förja för att hans kämpar kunna få strida, när de så wilja, ty hwad är lifwet utan strid?

Odin sjelf njuter ingen föda. Den mat, som sättes fram på hans bord, gifwer han åt sina två ulfwar, **Sere** och **Freke**. Sjelf njuter han blott win, som är hans enda näring.

På sin häst, den åttafotade **Sleipner**, far Odin fram genom stormen. Hans spjut kallas **Gungner**. Åfwen äger han en kostlig guldring, som kallas **Dröpnar**; hwarje natt drypa från densamma åtta andra lika så dyrbara ringar. Den är arbetad af konstfärdiga dwerger, hvilka åfwen smidt Thors hammare. Desutom har Odin en steyp, **Skidbladner**, som han kan lägga tillsammans som ett kläde. Då Odin will hafwa någonting hastigt uträttadt, sänder han åstad sin budbärare, **Hermoder**, och låter honom sitta upp på **Sleipner**, som far fram genom rymden med stormens hastighet.

Man tänkte sig Odin under bilden af en högwert, enögd gubbe, som sitter på sitt högsäte, och med tankfull blick skådade ut öfwer werlden. Sådan war han afbildad i det gamla templet i Uppsala. Han har långt skägg, på hufwudet en bred hatt, på armen guldringen **Dröpnar**, och i handen sitt spjut **Gungner**. På skuldrorna sitta hans tvenne korpar, wid fötterna ligga hans två ulfwar, och öfwer hans hufvud rullar **Karlawagnen**.

I Odin äro alla gudomens egenskaper sammanfattade, lifsom ljusstrålar, som förenas i en brännpunkt. Alla de öfrige gudarne äro endast återsten af hans gudomsfullhet.

Den starkaste af alla asarne är thordönets gud, **Thor**. Han bor i borgen **Thrudvang**, som är 540 wåningar hög och innehåller den präktiga salen **Bilskidner**. Man kallar honom åfwen **Aufathor**, emedan han ofta är ute och åter i sin med tvenne bockar bespända wagn. Då han spänner sitt bälte **Megingjard** om lifwet, blir hans styrka fördubblad. I sina, med wäldiga jernhandskar bewäpnade händer swingar han den tunga hammaren **Mjolner**, med hwilken han förmår krossa hwad som helst, till och med klippor och jättarnes pannor, som äro hårda som sten.

Thor är jättarnes affwurne fiende, och ligger i ständig strid med dem. Af naturen är han trofast och godhertad. Först då han retas och upphetsas, blir han fruktanswärd.

När Thor med sin hammare krossar jättarne, då är det ljungelden, som splittrar bergen. Sålunda omtalas i mythen hans strider med jättarne **Granger**, **Geirrod** och **Skrimer**. Den siste, som egentligen är den onda gudomligheten, eller den s. k. **Utgårdaloke**, bedrager Thor genom att "förwända hans syn." Thor förmår icke dräpa honom med **Mjolner**, ty **Utgårdaloke** ställer framför sig ett skjäl, som upptager slaget. Icke heller kan Thor tömma **dryckeshornet** i **Utgårdalokes** sal, emedan dess nedre ända är bottenlös och står i förening med hafwet. Detta sjunker likwäl ganska betydligt mellan sina stränder, då Thor dricker, och häraf kommer hafwets ebb. Thor kan icke heller öfwerwinna **Utgårdalokes** fostermor **Ellä**, ty hon är älderdomen, för hwilken allt måste duka under. Åfwen bestod Thor många farliga åfwenor, då han hemtade **Symers Kittel**, åfwen som då han återtog sin hammare, den jätten **Skrimer** hade gömt djupt under jorden och icke wille lemaa tillbaka, utan med det willkor att han fick gudinnan **Freja** till brud. Thor begifwer sig då, i qwinlig dräkt, till jätten. Denne tyder wäl, att **Frejas** blick är något skarp men framtager sluthgen hammaren och lägger den på brudens knä,

TANTIN HANSEN.

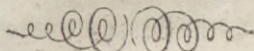
BALDER.

för att efter öfligt bruk och fick avsluta gistermålet. Knappt får Thor hammaren i handen, så krossar han med densamma alla de närvarande jättarne. Sålunda återfick han sitt förfärliga wapen, utan hwilket det skulle warit ute med gudarne. Thor är således asarnes och menniskornas beskyddande gud; hans eda styrka och tapperhet besegrar allt motstånd. Som åskans gud, åter han genom rymden i sin wagn. Då rullar thordonet öfwer jorden, och uppstifkar den med wälgörande regnskurar. Wi skola därför icke tänka öf Thor som en blott ödeläggande, utan åfwen som en wälgörande gudomlighet. Han åter genom molnen, både för att tillintetgöra och wälsigna.

Thor framställes som en kraftfull, starkt byggd man, med rödt skägg och skarpa, flammande ögon, omgjordad med stormans bälte och hållande hammaren i handen. Under hans fötter utsträcker sig jorden, och öfwer hans hufwid swäfwar en frans af stjernor. Han sitter på en wagn med tvenne hjul, för hwilken äro spända två bockar, från hwilkas ögon utströmmar en otalig mängd eldgnistor.

Den djerwaste bland alla asarne är Odins son **Thyr**; tapperhet är hans wäsende, och han är alltid främst i striden. Han är frigets gud och alltid färdig till kamp.

(Fortf. e. a. g.)

Faktiska upplysningar,

(Ur Aftonbladet för d. 7 o. 8 April 1853.)

grundade på officiella handlingar och andra tillförlitliga uppgifter, angående Sveriges och Danmarks olika sätt att draga nationell och enskild vinst af sin landthushållning, jemte förslag huru Sverige förmånligt kan befria sig ifrån sin värsta fiende, husbehofsbränningen, samt erhålla mycket större riks- och statsinkomster; och för de sednare många Jernvägar och elektriska telegraf-linier m. m. utan bolag och aktier, utan att låna penningar och utan ränta.

(Forts. fr. N:o 33.)

Om man nu med anledning af det anförda, och för att erhålla ett ungefärligt begrepp om Sveriges stora förlust genom husbehofsbränningen, antager och besinnar, att per medium 3 millioner tunnor spannmål eller deras motsvarande värde 41,750,000 rdr (kanske mera om spannmålen blifvit såld utrikes) årligen blifvit förstörda till bränvin sedan 1809, och man multiplicerar samma summa med 44 år, så lærer äfven den mest stenhjertade och minst fosterlandssinnade ändock med häpnad nödgas finna, att på sagda tid icke mindre än omkr. 1,837,000,000 rdr rgs blifvit högst oförståndigt bortkastade, blott för en liten onaturlig retrning i strupen, som människan icke behöfver. Några hundra millioner mera eller mindre ursäktas icke husbehofsbränningens skadlighet. Hvilken armé har strapserat mera och slagits bättre än Gustaf Adolfs många års krigare, ehuru den tiden icke fanns tecken till bränvin. Sannolikt har ingen nation så mycket arbetat på sin egen skada, och alla Sveriges krig tillsammans ha troligen icke kostat så mycket som den så kallade husbehofsbränningen och det deraf försakade bränvinmissbruket. Huru rikt, sedligt och välmående skulle icke Sverige nu kunnat vara, om samma spannmål blifvit såld till andra länder, och om så mycket penningar blifvit importerade och använde till nyttiga företag i stället för att folket af det myckna bränvinet blifvit utsuget och förlöadt, och Sverige af sin modernärings stora öferskott endast skördat osedlighet, tiggeri, laster och brott, som nu tvinga till kostsam fattigvård och fångvård, och ändock daglig osäkerhet för tjufvar, rånar och mördare. Hvad skola våra efterkommande och andra nationer säga om en sådan hushållning, och likväl är det svenska nationens egna ombud, som icke bättre vårdat fäderneslandet och det allmänna bästa.

Man förundrar sig och klagat öfver pauperismens myckna tilltagande; likaså öfver de många och stora arrestbyggnaderna och korrelationsinrättningarnes kostsamhet; man

härnar öfver fångarnes nuvarande stora antal, hvilka räknats till nära lika många som hela den indelta armén, då de förr voro en obetydlighet; man ser i Justitiestatsministerns underdåniga berättelser, att bränvinet är orsaken till de flesta brott; och i fångvårdstyrelsens utlåtande, att bränvinet föranleder till en stor del af arbetsklassens uselhet och förfall; men sjelfva grundorsaken till allt detta har dock ingen hittills behagat utreda och uppgifva. Det är dock nu af ofvanstående uträkningar och uppgifter synbart, att då så många brännerier påtuga en ringa folkhop icke mindre än 54, kanske 60 millioner kannor bränvin årligen, och större delen af betalningen dertill lockas ur den obemedlade klassens flickor, ty det är ju svenska arbetsklassen som förtär det mesta bränvinet, så måste en stor del deraf blifva försupne, utarmade och slutligen olycklige. Jag har under en lång lefnad med egna ögon sett mycket i den vägen. Jag har såsom landthushållare i 30 år, (och utan att tillverka bränvin, varit mera ren behållning än kanske de flesta bränvinstillverkare) sett flere, i början välmående bönder och stortorpare suppa sig till tiggare och fattighushjon. Jag har ofta erfarit, att en mängd årstjenare och legofolk burit större delen af deras löner och dagspenningar på krogarne, äfven stult för att få bränvin, till och med hustrur och stortorpare bortbytt staten, eller sålt maten för bränvin, sedan gått halfnakna och svultit med barnen, derefter kfvats, svurit och slagits sinsemellan, och i nöden begått hvarjehanda olagligheter. Barnen som dagligen se, höra och uppväxa i sådana stugor, tråda snart i föräldrarnes fotspår. Förmaningar verka nästan aldrig på sådana människor. Flera hafva i fyllan och villan kött ihjäl sig. Förmodligen tillgår ungefär på samma sätt i de flesta svenska landsorter, efter lagomål och brott höres från alla håll. Är det då underligt att pauperismen tilltager och att fångelserna fyllas?

Men nu nämnde bränvins olyckor och förluster äro icke de enda!

Genom husbehofsbränningens och drankens förvillande inflytelse på svenska landthushållningen, har Sverige nu blifvit så långt efter Danmark äfven hvad ladugårdsskötseln angår, att Sverige — i stället att producera viktualievaror och ladugårdsprodukter åtminstone nog till sitt eget behof — ännu nödgas importera sådana varor för 6 å 7 millioner rdr rgs årligen (hvilket importen för år 1850 utvisar) hvaremot det lilla Danmark, som föder sina lifkreatur utan drank, exporterar ladugårdsprodukter för omkring 20,000,000 rdr rgs hvarje år, och ändock

äter allmogen och arbetsfolket derstädes kött, fläsk och smör etc. dagligen, eller mycket mera dylikt än i Sverige, hvarest större delen knappt kunna bestå sig sådan kraftig föda till de större helgdagarne, utan för det mesta få nöja sig med sill och bröd samt potatis och vattvälling, men bränvin finnes dock nästan alltid i de flesta köjar.

Skulle dranken verkligen vara så förmånlig för kreaturen som bränvinstillverkare hittills trott eller påstått, och ifrigt sökt att inbilla andra, isynnerhet under riksdagarne, så borde väl nu i Sverige, efter så långvarig och öfverdådig bränvinsbränning, och till följe deraf mycken drankfodring, det nu böra stå bättre till med svenska kreaturen, och här, som till antalet finnas flera hundratusen kreatur mera än i Danmark, borde nu icke behövas att importera så mycket ladugårdsprodukter. Men hvad betyder det, att kreaturen få nöja sig med halm och drank, att de icke blifva uthålliga, att deras afvel blir småväxt och klen, att mjölken blir dålig, ja ohelsosam, och att Sverige nödgas importera viktualievaror, blott man slipper att forsla bort den tunga och skrymmande säden, får förvandla den till bränvin och får svenska folket att suppa upp det och ruinera sig, endast för bränvinstillverkningarnes bekvämlighet och felaktiga hushållning.

Annorlunda eller bättre lära kreaturen nu i Sverige blifvit behandlade i forna tider, efter Adamus Bremensis, som lefde år 1067, derom kunde skriva:

"Svearnes rike är det mest fruktbara land, uppfyllt af säd och honung, samt öfverträffar dessuom alla andra länder i boskaps-skötsel."

Äfven erkebiskopen Olaus Magnus, som var född på 14,000-talet beskriver uti sitt verk "*de gentibus septentrionalibus*" svenska åkerbruket m. m. på följande sätt:

"Hos svenskarne odlas en omätlig mängd hvete, men ännu mera råg. Öst- och vestgöthar, som nyttja korn och hafre, erhålla deraf, då väderleken är gynnsam, ett outtömligt förråd för mat och dryck. Likväl brukas alla fyra sädesslagen i båda rikena, Svea och Götha land. När man genomgår Sveriges landskaper, så finner man der de fruktbaraste betesmarker och talrika boskapshjordar, hvilka gifva en ofantlig produkt i smör. Många tusende tunnor smör bortskickas eller försäljas ifrån alla trakter af landet genom utländska köpmän, antingen för penningar eller bytesvaror, såsom det äfven sker med spannemål, fläsk och andra födevaror. Isynnerhet är smöret från Öland berömt. Ja, om osten ifrån Parma och Piacenza i Italien är ryktbar, så måste detta tillskrivas dess första härkomst från

Nordens länder, och hufvudsakligen ifrån Westergöthland. Ty ingenstädes uti Norden bereder man bättre ost än der, hvilket härleder sig ifrån dess ymniga beten, på hvilka framfödas så väl höga och starka hästar som stora oxar i en oräknelig myckenhet.* — Den tiden eller för 450 år tillbaka, fanns minsann hvarken drank eller brännvin!

Det var troligen de onödiga och låfänga *krigen* som derefter fördes på andra sidan sidan Östersjön, hvilka borttryckte de bästa arbetarne och utarmade Sverige på flerfaldigt sätt, som först bringade hemmavarande landt- och ladugårdshushållningen i oreda och vanmakt, och i senare tider *drankfördringen* som ytterligare försämrat svenska kreaturen, samt *brännvinet*, som förofsakat lojhet och liknödhet för en riktig kreaturskötsel, genom hvilket allt våra ladugårdar i allmänhet slutligen blifvit så litet renderande, att mycket viktualievaror nu måste importeras, i stället för att Sverige förr kunde sälja tusentals tunnor smör och många sorter lifsförnödenheter.

I Danmark, der de fodra med mera hör, säd och rotfrukter, rendera ladugårdarne ojemförligt mera, och der är det hedersposter att sköta kreaturen; i Sverige anses dylika tjänster nästan med förakt, och endast det sämsta folket vill åtaga sig ladugårds-sy-slor; sålunda ej underligt att svenska kreaturen blifva vårdslöst skötta och illa handterade på allt sätt, samt till följe deraf gifva ringa afkastning.

Hvad svenska åkerbruket angår, så har det visserligen sedan 1809 gått betydligt framåt (churu på många ställen på ångarnes eller det förnämsta kreatursfodret, höets, bekostnad), så att Sverige nu producerar mycket mera säd än svenska folket behöfver, hvilket påtagligen synes af den myckna bränvinstillverkningen*). Det är dock alltför bedröfligt att så mycken säd (3 mill. tunnor) så illa användes, nemligen till att demoralisera och utsuga eget folk, hvarigenom Sverige af sin öfverflödssäd icke allenast ingenting vinner, utan tvärtom årligen förlorar på mångfaldigt sätt. Ja, till och med sjelfva bränneripatronerna, som för den oädla och falska vinsten varit så ifriga

*) Dessutom har de sednare åren blifvit utskeddadt en hel hop vårsäd; men deremot har man importerat mycket mera af den dyrare höstsäden och ryskt mjöl, hvaraf dock större delen blifvit använd till brännvin. — Hvad tyckes om en sådan hushållning? Brännvin af all Sveriges öfverskotts-säd är således icke nog till arbetsfolkets ruin. De måste ytterligare utmerglas med brännvin af utländsk säd, för att få än flera tiggare och brottslingar, och för att öka Sveriges utgifter.

att försvara den så kallade husbehofsbrännningen eller husfylleriet, och icke ömmat hvarken för fäderneslandet eller folket, hafva till större delen, om man räknar noga, lika mycket förlorat som vunnit, genom alla brännerikostnader, dåliga dagsverken, klona, lata, oordentliga, opålitliga och fattiga underhållande, skogsförstöring, tilltagande fattigvård och fångvård, kostsamma arrestbyggnader, försämring af kreaturen o. s. v. Oberäknadt hvad hela samhället lider genom otrefligheten af fylleriet, tiggeriet, osedigheten och mångfaldiga brott; hvilket allt polisprotokollerna, domareböckerna, tidningarna och dagliga erfarenheten alltför mycket intyga.

När man nu summerar ihop det lilla Danmarks stora inkomster af dess jordbruk och ladugårdsskötsel under de sista 39 åren, eller sedan dess sista 7 års långa och kostsamma krig mot England, och antager som medium inkomst blott den mindre exporten af år 1840 (se början af dessa upplysningar), så finner man att Danmark under nämnde 39 år inkasserat af sitt jordbruk och sina ladugårdar omkring 1800 mill. rdr rgs, churu exportpriserna äro mycket lågt upptagna.

Och om man till jämförelse på samma sätt summerar ihop Sveriges stora rikets förluster af dess jordbruk och dåliga ladugårdsskötsel (oaktadt den prisade dranken), d. v. s. nuvarande värdet af den spannmål som årligen blifvit förstörd till brännvin (ungefär 40 millioner rdr rgs), och de 6 a 7 millioner rdr som för importerade viktualievaror och ladugårdsprodukter årligen blifvit utgifna; summa 46 millioner rdr rgs; så har Sverige på samma 39 år förlorat och bortkastat omkring 1800 millioner rdr, eller ungefär lika mycket som Danmark vunnit. — Några, ja till och med några hundra millioner mer eller mindre försämrade icke denna märvärdiga jämförelse.

Se der skillnaden och frukten af en *måttlig fabriksbränning* på ena sidan!

Och den orimliga och förderliga *husbehofsbrännningen* på den andra!

Är det skäl att fortsätta en så skadlig och ömklig rikshushållning?

Och äro alla dessa på fakta och erfarenhet grundade sorgliga upplysningar och jämförelser icke skäl nog att i Sverige nu antaga ett bättre hushållssystem? Eller skall vårt af naturen vackra och välloftade land fortfarande få öfversvämmas af det förstörande brännvinet och blifva en beständigt tilltagande tiggarestat, röfvarakula och fånginrättning?

Är det icke syndigt att så förderfva en förr ädel, sedlig och tapper nation?

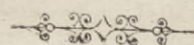
Dock, ännu kan det enda botas på följande sätt.

I händelse pluraliteten af rikets ständer, med anledning af dessa uplysningar, vilja allvarligt tänka på förbättring, och att återupprätta Sverige till en rik, sedlig och betydande stat, så synes icke bättre medel finnas än att följa Danmarks och ofvannämnde länders kloka exempel, samt äfven i Sverige afskaffa den s. k. husbehofsbrännningen, och i stället, medelst ett mindre antal lätt kontrollerade *bränvinsfabriker* inskränka bränvinstillverkningen till högst 12 millioner kannor (det är *dubbelt* så mycket som under konung Gustaf III:s tid, inberäknadt med Finland; äfven dubbelt mera än nuvarande bränvinstillverkningen i Danmark, och 4 gånger mera än bränvinstillverkningen i Norge, med aldraminst 36 sk. bko skatt för hvarje kanna som tillverkas (1 rdr bko vore ändock bättre), så att försäljningspriset blir åtminstone 1 rdr 16 sk. bko kannan*). — Dertill skulle (af de 3 millioner tunnor säd) som årligen nu förstöras till brännvin, åtgå blott 600,000 tunnor, och kronan skulle med 36 sk. afgift erhålla en kontant bränvinskatt af 9 millioner rdr bko hvarje år, i stället för nu blott 1/2 million. — Bränvinsfabrikanterna riskera ingenting af denna beskattning, ty de taga den igen utaf köparne. Igen skatt kan lättare utgå, ty den erlagges omärkligt med den kära supen, och värdige bränvinsälskare, som förtära måttligt, hafva alltid råd att för 4 a 2, någon gång 3 supar pr dag, då de slita ondt, betala 2 sk. bko för en 6 graders jumfru sup. — Det är icke obilligt att oseden och lasten får litet böta och bidraga till det allmännas bästa. — Med blott en skilling rgs pris för en jumfru brännvin, som nu är förhållandet, då brännvinet i Skåne säljes för blott 30 sk. rgs kannan, och i Stockholm för 34 sk., kunna de oförståndige icke emotstå frest lsen till missbruk.

Om ock, med 4 rdr 16 sk. bko pris för bränvins kannan, man icke genast kan afhålla och förbättra alla nuvarande gamla och förderfvade fyllhunnlar, så skulle åtminstone lättingar, qvinfolk och ynglingar, som merendels hafva mindre tillgång på pennningar, och den uppväxande eller framtida befolkningen, icke så lätt kunna förfalla i dryckenskapslasten och de deraf följande olyckor.

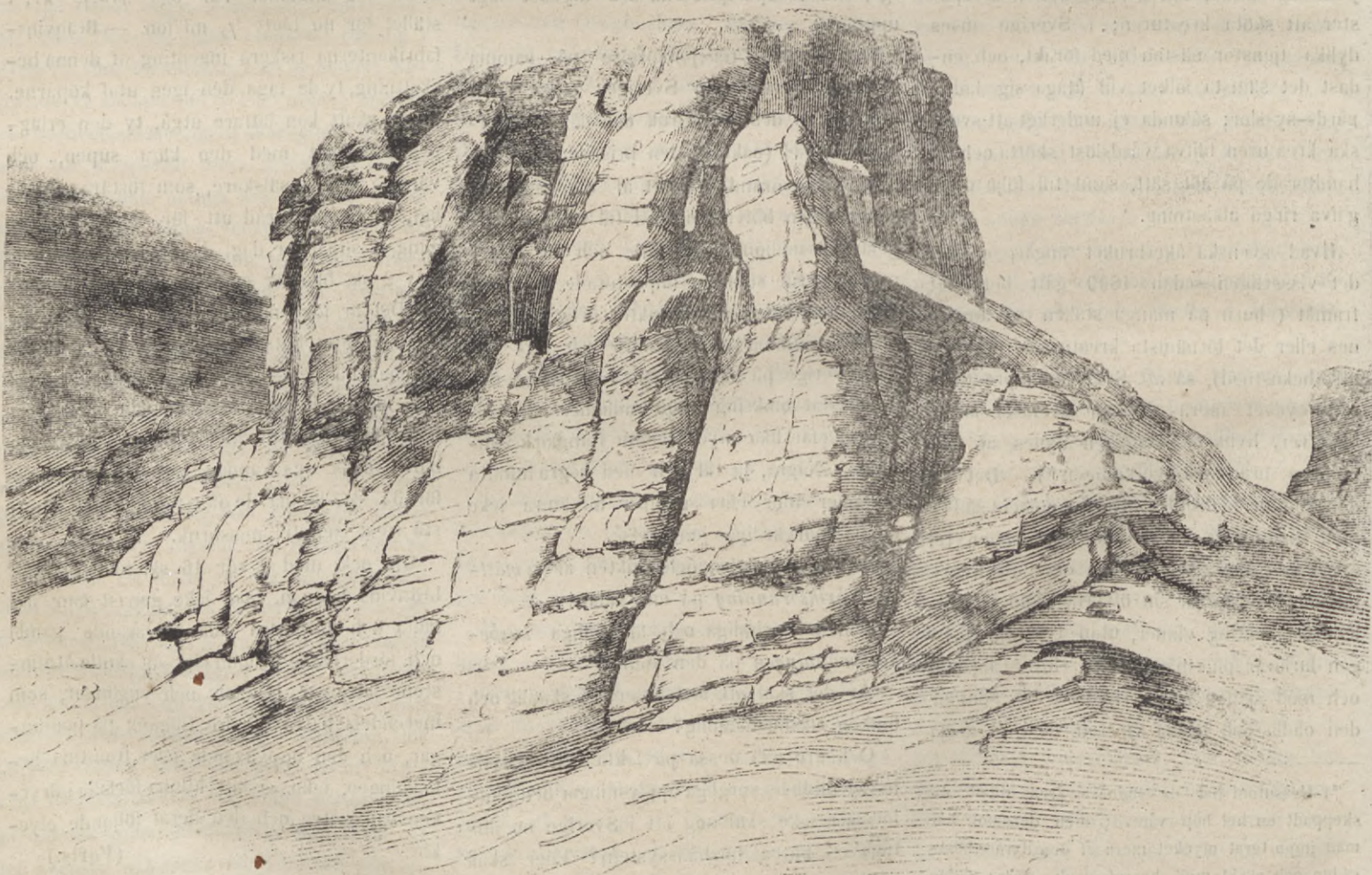
(Forts.)

*) Priset på 1 kanna brännvin är pr medium 24 sk. bko; derför kunna alla ofta taga sig rus. Den här föreslagna skatten på 4 kannor 36 sk.; krognens vinst på hvarje kanna 4 sk., med vanlig utspädning minst 8 sk. bko pr kanna; summa 4 rdr 16 sk. bko. Men faller priset på säden, så blifver bränvinspriset ändock för lågt. Således är 36 sk. bko den minsta skatt som bör komma i fråga.

D. s. k. Klusstein vid Halberstadt, sedd från norra sidan.

D. s. k. Klusstein vid Halberstadt, sedd från nordvestra sidan.

Den lifegne.

(Forts. fr. N:o 33.)

Med nedböjdt hufvud och sitt lilla skrin under armen, gick Ivan långsamt vidare, utan att gifva akt på de lysande ekipascherna, som drogo förbi honom i brokigt tåg, eller på de många välklädda fotgängare, som med nyfikna blickar betraktade den sköna ynglingen.

Utkommen genom stadsporten, satte sig Ivan på en bänk vid vägen, och beslöt att här afvakta grefvinnans vagn. Bänken stod några steg från landsvägen, och var omgifven med tät buskvexter, i hvilka vinden spelade med ett stilla, vänligt sus. Ynglingen kunde i all ro öfverlemnna sig åt sina tankar.

Sålunda satt han, och väntade flera timmar. Ynglingens upprörda sinnesstämning och känslan af en plågande hunger, som började göra sig allt mer och mer gällande, hade till ytterlig grad utmattat honom. Han kände sig hastigt illamående.

— Här vill jag hålla ut till aftonen! — sade han för sig sjelf — sedan går jag tillbaka till värdshuset, och hör efter hurvida grefvinnan redan är afrest. Skulle det vara fallet, återstår mig ingenting annat, än att söka upp den unge mannen, som jag träffat i dag, och för honom skildra min ställning. Han såg ut att vara både hjälpsam och välmående. Kanske tager han sig af mig. I yttersta fall får jag anlita penningarne, som ligga i grefve Waldaus portfölj. Grefven skall säkert förlåta mig denna lilla förseelse, då jag yppar för honom, att intet annat var mig öfrigt, såvida jag ville rädda mig från hungerdöden.

Ivan framtog portföljen ur fickan, och började undersöka dess innehåll. Den var fylld med både ryska och andra länders sedelpenningar. Dessutom innehöll den en del bref och uppsatser, på ett språk som Ivan icke förstod. Dock förmodade han det vara Tyska.

I detsamma hördes rasslandet af en kommande vagn, som tvärt stannade.

Ivan såg upp. Vagnen hade stannat helt nära honom. Han såg en dam och en herre stiga derur. Vid första blicken igenkände han dem. Det var Lublinsky och den svartklädda damen, som hade gjort Ivan så många frågor om Olga.

Ynglingen fattade sitt skrin, stack portföljen i fickan och gömde sig bland buskarne bakom bänken.

Lublinsky och den främmande damen tycktes hafva stigit ur vagnen i ändamål att taga sig en liten promenad. Ätminsto-

ne hörde Ivan dem befalla kusken att följa långsamt efter.

Lublinsky och den svartklädda damen kommo helt nära förbi buskarne, i hvilka Ivan hade gömt sig. Det var icke hans mening att lyssna på deras samtal. Dock kunde han icke undgå att höra dem nämna grefve Orlows namn, och nu höll han det för sin pligt att träda närmare, för att söka uppfånga så mycket som möjligt af hvad de språkade om.

— Ni tror således verkligen Lublinsky, att Orlow är invecklad i någon hemlig sammansvärjning? — hörde Ivan den främmande damen säga.

— Jag icke blott tror det; jag har bevisen derpå i mina händer, — svarade Lublinsky — Det oakadt fruktar jag att vi svårigen kunna komma åt honom.

— Huru så, då ni har bevis? Det vore allt för besynnerligt! — utropade baronessan.

— Grefve Orlow är rik och har ansedda släktingar, som beskydda honom. Skriftliga bevis har jag tyvärr icke, utan endast muntliga, och dessutom vet ni ju, fru friherrinna, att polisens handlangare aldrig sjunga rent ut, så framt de icke få dugligt betaldt. Också är det märkvärdigt att vi icke kunnat finna någon enda liten misstänkt papperslapp hos grefven. Bland hans effekter felades ett litet skrin, som Heyden påstod ovillkorligt borde finnas. Uppassarne på värdshuset berättade mig sedan, att de sett en ung man, den Orlow dagen förut gjort till sin sekreter, stå i portgången med ett liknande skrin under armen. Men hvarje spår af den unga människan är försvunnet.

— O, hvilken skada! — utropade friherrinnan — Nej, ni måste på allt sätt söka tvinga Orlow till bekännelse. Det vore afskyvärdt, om man skulle anstiftat en sammansvärjning mot kejsaren, just i det ögonblick, då han ändtligen börjar lemna sina fantastiska frihetsidéer och återvända på den gudomliga rättvisans och religionens väg.

— Alltså tror ni då, att Alexander på fullt allvar är sinnad att icke längre åsidosätta sina pligter som regent? — frågade Lublinsky.

— Visserligen, — svarade friherrinnan — och mitt eget lilla inflytande har icke varit så alldeles utan verkan. Alexander har börjat inse, att det är dåraktigt, att det är farligt, att utså upprorsfrön bland sitt eget folk genom att öfversvämma landet med nya idéer och inrättningar. Han kommer nu att träda i sina föregångares fotspår, derom kan jag försäkra er, Lublinsky!

Och dertill blir han vida strängare än dessa varit, ty hans politiska omvändelse kommer att understödjas af hans religiösa svärmeri. Ingenting vore skadligare, än om Czaren i detta ögonblick störtades. Jag vill just icke påstå att i så fall en ny dynasti komme på thronen; men till och med storfursten, vår starke och faste Nikolaus, skulle, med de nu varande institutionerna, icke kunna sköta regeringstömmanne med behörig kraft. Han skulle öfverallt stöta emot, öfverallt se sig bunden, och slutligen förlora modet. Nej, först måste Alexander sjelf göra omintet allt hvad han skapat för sina undersåtars förnämsta lycka. Sedan må Nikolaus gerna bestiga thronen. . . . Men hur var det nu igen, Lublinsky? Sade ni inte att äfven en grefve Waldau blifvit arresterad?

— Jo visserligen, nådig fru! — svarade polisrådet — Det var en tysk grefve, som företagit sig att resa i Ryssland utan pass, och ankom till Kiew på samma gång med grefve Orlow.

— Jag tror mig känna denne grefve Waldau från längre tid tillbaka, — sade friherrinnan — han är visserligen blott en fantast, men kan i längden möjligen blifva farlig. Ni gjorde bäst, om ni förde honom öfver gränsen, och, vid straff af transporter till Siberien, förbjöd honom att någonsin komma tillbaka. För öfrigt bör ni ofördröjligen skilja honom från grefve Orlow. Jag tror icke det är nyttigt, att de obehindradt få samtala med hvarandra.

— Det är redan gjordt, nådig fru! — svarade Lublinsky — Von Heyden sade mig att . . .

— Men hvem är då denne von Heyden, om hvilken jag ett par gånger förut hört er tala.

Ivan kunde icke höra Lublinskys svar, så gerna han också önskade att erhålla några närmare underrättelser om den tyske herren.

Ynglingen stod kvar på sitt gömställe, sedan Lublinsky och friherrinnan gått förbi; han hoppades nemligen att de skulle komma samma väg tillbaka till fots. Men han bedrog sig. Det första vagnen upphunnit dem, stego de upp, och togo vägen tillbaka till staden.

Med pilens hastighet flög krossen förbi stället, der Ivan stod. Dock tyckte han sig upptäcka att friherrinnan var muntrare och lifigare än förut. Hennes öga blixtrade och hon sågs med lifliga åtbörder af handen understödja de ord, dem hon ställde till sin följeslagare.

Nu först märkte Ivan att det började lida mot aftonen. Solen sjönk med hvarje

minut allt hastigare ned mot horisonten. Uppstigande moln tycktes bebåda ett analkande oväder, och ynglingen tyckte sig redan höra åskan mullra på afstånd.

Nu började han blifva orolig på allvar, ty grefvinnans vagn sågs ännu icke till. Han öfverlade med sig sjelf, om det icke slutligen vore bäst att återvända till värds- huset, för att inhemta underrättelser.

Redan hade han långsamt stigit upp, för att begifva sig på återvägen, då han såg en vaga rulla ut genom stadsporten, och hastigt närma sig.

En dam och en herre sutto deri. Damens slöja liknade, efter hvad Ivan tyckte, den som grefvinnan brukade bära. Herren deremot kunde Ivan icke igenkänna. Möjligen var det någon vän till grefven, som nu ledsagade hans gemål till Petersburg.

I baksitsen satt ett annat fruntimmer. Ivan kunde endast se hennes mörka hår. Men naturligtvis kunde det icke vara någon annan än Olga.

— Det är grefvinnans vagn! — utropade Ivan, och störtade fram på vägen, de ankommande till mötes.

— Fru grefvinna, nådigaste grefvinna! Här är jag! O, öfvergif mig icke!

Vagnen stannade, och oaktadt mörkret, tyckte sig Ivan likväl tydligen se ett lefvande väsende hoppa ned från kuskbocken. Ynglingen uppgaf ett högt glädjerop. Det var Ami, som i ursinnig glädje hoppade upp mot hans bröst.

Men i samma ögonblick ropade en ängslig röst, som ynglingen tyckte sig igenkänna:

— Ivan, Ivan, det är icke grefvinnan! Det är ju vår nådiga furstinna, som kommer här!

På dessa varnande ord följde ett skarpt åkslag. Ovädret, som så länge hotat, utbröt med förfärlig våldsamt. Vid blixtnes sken såg Ivan ett vildt, af djelvalsk glädje vanständt ansigte blicka ut genom vagnsdörren, som straxt derpå öppnades. Ivan igenkände furstinnan, igenkände Natalia och såg, hurusom hans dödsfiende med förgrymmad min lyfte ett ridspö mot den unga flickan.

— Vill du tige, ditt vansinniga kreatur! — ropade hon med af raseri qväfd röst.

Ivan uppgaf ett rop af fasa. Ett fruktansvärdt störtregn blandadt med hagel, började nedstörta. Vagnshästarne, ursinniga af skrämsel och smärta, stegrade sig och ryckte häftigt till.

Ivan såg uppsyningsmannen, som redan satt ena foten utom vagnen, våldsamt tumla tillbaka. Han såg furstinnan i sanslöst raseri luta sig fram för att hoppa ur vagnen.

Mekaniskt, viljelöst, endast drifven af sjelfbevarandets instinkt, samlade Ivan hela sin kraft och störtade tvärs öfver vägen, fram öfver fältet, i natt och mörker.

Hans öra uppfångade en sista gräslig förbannelse från uppsyningsmannens läppar. Derpå följde ett fruktansvärdt åkslag. Ivan med sin trogne Ami rusade vildt fram, snabb som stormvinden.

Men snart började hans krafter gifva vika. Han kunde icke längre emotstå sin trötthet och elementernas raseri. Himlen liknade ett haf af eld, och jorden darrade under de våldsamma åskknallarne, som ville den remna i stycken. Ynglingen var genomvåt in på kroppen af det häftiga störtregnet, och de grofva hagelkornen sönderpiskade hans ansigte.

Det gick omkring i hans hjerna, och föga fattades att han störtat till marken. Aldrig förr hade ynglingen sett naturen i så tygellös vildhet, aldrig förr hade han varit utsatt för ett sådant oväder, utan att ega ett tak, hvarunder han kunde finna skygd. Hans knän darrade, hans hufvud sjönk ned på bröstet, och med handen stödde han sig då och då, under löpandet, mot Amis lurfviga rygg, medan hunden smög sig tätt intill sin herre, och beledsagade hvarje blix med ett vildt tjut.

Ivan visste i sin nöd intet råd. Han kunde icke en gång urskilja huruvida han sprang på landsvägen eller fältet. Ty om också blixarne oupphörligt flammade, så kunde han dock för det nedströmmande regnet icke se mer än några få alnar framför sig. Han visste icke om han skulle stanna der han var, eller soka rädda sig åt något annat håll; båda delarne syntes honom lika osäkra.

At de många buskvexter och stenar, Ivan fann på sin väg, kunde han sluta till att han icke mera befann sig på landsvägen. Han hoppades att möjligen komma fram till något af de många små landstäl- len, som han vartsnat, då han vid middags- tiden begaf sig ur staden. Ynglingen kände sig fullkomligt utmattad. Han kände att han skulle digna till marken, såframt han icke snart funne något vänligt tak.

Plötsligen stötte han i mörkret mot en sten, och stapplade. Skrinet, som han hela tiden hållit under armen, föll på marken. Derjemte stötte han med pannan emot ett fast föremål, som han vid blixtnes sken, såg vara en hög mur. Dock såg den icke ut som om den kringgårdade lefvande varelsor, ty Ivan kunde icke upptäcka något enda fönster deri.

Ynglingen sökte rätt på sitt skrin, och samlade sedan i mörkret längs åt muren, i

hopp att slutligen finna någon öppning derpå. Detta hopp slog honom icke heller felt. Genom en temligen bred dörr kom han in i ett, visserligen alldeles mörkt, men, som han fann, med både väggar och tak försedt rum.

Ivan var nu så lycklig att åtminstone hafva funnit skygd mot ovädret. Han uppsökte en någorlunda torr vrå, der han lade sig ned, vat in på bara kroppen och darrande af köld. Han förmådde icke öfverlägga med sig sjelf om hvad som vore att göra då dagen inbröt. Han kände blott att hans tankar började blifva mer och mer förvirrade, och att han snart skulle duka under för sömnens kraf.

Emellertid började Ami visa tecken till en besynnerlig oro; Ivan kunde på intet sätt formå honom att lägga sig ned. Hunden förblef stående, vädrade och fnös oupphörligt, och började till och med sakta morra. Ivan tog honom i nackskinet, rusade honom och bjöd honom hålla sig tyst.

Plötsligen tyckte sig ynglingen förnimma ljudet af människoröster i sitt grannskap. Han reste sig upp och lyssnade. Men i detsamma var det åter alldeles tyst; och endast brusandet af stormen derute hördes genom den mörka natten.

Det dröjde dock icke länge innan Ivan åter tyckte sig höra flere människoröster i närheten. Ynglingen blef orolig; han steg åter upp, riatade sina steg efter ljudet; Ami var hans vägvisare.

Snart märkte ynglingen att han kommit in i en mörk gång, ty då och då stötte han emot väggar på båda sidor om sig, och fann att de stodo hvarandra helt nära.

Nu tyckte han sig märka ett matt sken. Han gick försigtigt framåt, och fann att det kom från en öppning i muren, helt nära marken.

Sedan Ivan lugnat Ami, som alltjemt visade synnerlig lust att skalla, lade han sig på knä, och tittade in genom springan.

Han såg ett slags källarhvalf, som fick all sin belysning från en liten i taket hängande lykta. Rummet var uppfyllt med en mängd människor, hvilkas ansigten voro honom alldeles obekanta. Det var endast karlar. Midt ibland dem sågs en gubbe med långt, silfverhvitt hår och skägg af samma färg. Det tycktes vara en andlig man.

Somliga sutto, somliga stodo, men alla höllo sina blickar oafvänt riktade åt ett och samma håll.

Huru stor var icke Ivans förvåning, då han såg sittande på en gammal, bräcklig stol den herren, som på förmiddagen kom ut ur det vackra huset, hvilket den ofvan

omtalle unge vänlige mannen, som Ivan mött på sin vandring genom staden, betecknat som sin boning.

Hans andra blick föll på denne unge mannen sjelf, som satt på en stol, bredvid sin vän.

Ivan ville knappast tro sina ögon. Huru hade dessa båda unga karlar, såsom och alla de öfrige, kommit tillsammans i denna mörka, smutsiga källare? Hvad skulle de här att göra? Hvad togo de sig till?

De församlade voro smaktfullt, och somliga bland dem till och med dyrbart klädda. Ivan tyckte sig äfven se en och annan uniform framskynta under de vida kapporna.

Hur kom det till att dessa fina herrar befunno sig på ett dylikt ställe? Hvarföre lyssnade de med sådan uppmärksamhet till orden af en ung man, som talade med stor liflighet.

Ynglingen kunde icke finna någon förklaring på denna gåta. Han lät sitt öga hvila på talaren och åsåg med största intresse hans lifliga åtbörder, oaktadt han icke riktigt kunde höra hvad han sade.

Talaren var af medelmåttig vext, men i hela hans personlighet låg någonting bestämmt, ja till och med befallaude. Då han utsträckte handen, syntes det som ville han afkunna en dödsdom, eller afgöra ett rikes öde. Ovillkorligt erinrade sig Ivan Napoleon, om hvilken han så ofta hört sin far berätta.

Länglande att uppfatta talarens ord, lade Ivan sitt öra så nära intill öppningen som möjligt.

En ögonblicklig paus hade inträdt. Ivan hörde blott ett doft mummel af en mängd röster. Slutligen inträdde en djup tystnad och talarens röst klingade ånyo.

— Mina vänner! — sade han med klar, genomträngande stämma — Vi hafva nu nära på kommit till rätta med våra angelägenheter. De stå visserligen öfverhufvud på samma punkt som förut, och ganska mycket återstår oss att göra. Dock vill jag hoppas att försynen skall bistå oss och icke tillåta att någon olycklig tillfällighet lägger sig i vägen för oss. Jag säger detta af särskildta skäl. J kunnen väl förstå att, sedan vi så helt nyligen varit församlade, jag nu icke ånyo låtit sammankalla er, såframt det icke varit för en sak af yttersta vikt. Man visiterade i går på morgonen greve Orlows saker, och ehuru man icke fann någonting misstänkt, blef han likväl på stället arresterad.

Ivan hörde hela församlingen uppgifva ett rop af öfverraskning och förskräckelse. Men hans egen öfverraskning var icke mindre, då han på detta ställe, der han minst

hade väntat det, fick höra uttalas ett namn, som för honom hade så stor betydelse. Han kände sig nästan böjd att hembära sin innerliga tacksamhet åt ovädret, som ledsagat honom till detta mystiska ställe, der han nu började hoppas att äntligen erhålla någon upplysning om greve Orlows ställning och orsaken till hans arrestering. Med spänd uppmärksamhet lyssnade han på talarens ord.

— Denna arrestering — fortfor talaren — skall säkerligen synas er, mina herrar, lika besynnerlig, som den förekommit mig sjelf. Jag har ända till denna stund icke kunnat finna någon förklaringsgrund för denna åtgärd. Greve Orlow är, jag säger det öppet, på långt när icke den mest framstående personen i vårt förbund, ehuru han framdeles, som jag hoppas, skall kunna ganska mycket gagna oss medelst sitt inflytande på arméen. Dessutom är han icke det minsta komprometterad, och huru polisens val, då det blef frågan om arrestering, kunde falla på honom, är mig ännu alldeles obegripligt. Der måste vara hemliga orsaker för handen, ehuru jag hittills icke lyckats komma dem på spåren. Greve Orlow hade hos sig tvenne tyska adelsmän, en greve Waldau och en herr von Heyden. Greve Waldau är sedan längre tid bekant som en af de trognaste och djervaste kämparne för vår sak. Han har varit den medlande länken mellan oss och våra tyska bröder, som äro af samma politiska öfvertygelse som vi.

Herr von Heyden känner jag icke, och han skall vara en ännu temligen ung man. Men hans bekantskap och umgänge med greve Waldau tycks mig vara en temligen säker borgen för hans ifver och redlighet. De bodde på samma hotell, och ifall jag icke blifvit oriktigt underrättad, så hade man icke hos dem funnit några komprometterande papper. Till följe af allt detta synes det mig således som vi, oaktadt greve Orlows arrestering, icke böra hafva något skäl till oro. Emellertid har greve Orlow i alla fall icke länge tillhört vårt förbund, och om jag också icke hyser det ringaste misstroende till hans redlighet, så anser jag likväl för möjligt att han under ransakningen kan komma fram med ett och annat oförsigtigt yttrande, som möjligen kan lända oss till skada. Skaka icke på hufvudet, mina herrar! Det beror helt och hållet på huru man behandlar honom, hvad man lofvar, hvad man förrespeglar honom. Jag tror att greve Orlow är mera begifven på ärelystna planer, än som är nyttigt för vårt företag. Äfven skall han hafva haft en scen med sin ge-

mål, ett, efter hvad jag hört, ganska äre- girigt fruntimmer. J veten hvad en älskad hustru förmår öfver sin man. Nog af, för att slutligen komma till resultatet af och ändamålet med mitt tal, så vill jag lägga er på hjertat att vara ytterst försigtiga för möjligen inträffande händelser. Framför allt måste vi, så fort som möjligt, söka befria greven ur hans fängelse. Med det inflytande vi äga i Petersburg bör detta icke vara oss svårt, så länge han ännu ingenting bekant. Som denna angelägenhet är af största vikt, så uppmanar jag er att lugnt öfverväga densamma, på det vi, efter ett fattadt moget beslut må kunna handla med kraft och raskhet.

— Pestel har rätt! — ropade en röst, den Ivan igenkände såsom tillhörande hans vän från gårdagens morgon — Vi måste iakttaga nödig försigtighet, såframt vi icke vilja sjelfve skriva våra resepass till Siberien

Ivan hade endast en dunkel öning om de motiver, som förmått alla dessa herrar att komma tillsammans på ett, efter utseende, så simpelt ställe. Endast så mycket hade han af talarens ord fått sig klart, att de församlade just icke stodo på bästa fot med polisen. Men äfven detta föreföll honom obegripligt, ty ingen af de många personer han såg hade utseende af tjuvar, röfvare, falskmyntare eller någonting i den vägen alls. Det började blifva ynglingen allt mera klart, att i Ryssland förefanns ett talrikt parti, som icke var belåtet med den existerande sakernas ordning och derföre förföljdes af regeringen.

Men Ivan öfverlemnade sig icke länge åt sitt grubbel. Det viktigaste för honom var för ögonblicket att tänka på sin egen säkerhet. Han fruktade för att, ifall han anträffades i gången, blifva ansedd för spion och såsom sådan behandlad.

Dock blef honom intet annat val öfrigt än att anförtro sig åt någon af de sammansvurne. Han beslöt att vända sig till sin unge okände vän, som varit hans vägvisare föregående dagen.

Men huru skulle detta gå till? Han kunde icke gerna gifva sig till att ropa genom springan, och någon ingång till källarhvalvet kunde han icke upptäcka. Han beslöt att vända tillbaka till dörren, genom hvilken han inkommit och der invänta den unge mannen.

Men helt plötsligen, och innan Ivan hunnit stiga upp för att aflägsna sig, utsläcktes ljuset i källaren, och han hörde ljudet af steg, som allt mer och mer aflägsnade sig.

Som en ljungeld sprang han upp, och skyndade till dörren.

Ovädret var förbi. Månen stod klar på den djupblå himlen, endast då och då undanskymd af något litet förbiflygande moln.

Till sin stora häpnad märkte ynglingen, att han icke befann sig i någon ensam, alena stående byggnad, utan i ett förfallet hus, som rundt omkring var omgifvet af en mängd andre, dels bebodda, dels, efter utseende, obebodda byggnader. En tillfällighet hade, midt under den kolmörka natten, fört honom fram genom alla dessa byggnader till det hus, der han nu befann sig.

Det hela bildade en fullständig labyrinth, och Ivan insåg att de sammansvurne varit ganska försigtige, som valt detta ställe för sin sammankomst; ty de många krokiga irrgångarne mellan de särskildta husen lade oöfvervinnerliga hinder i vägen för hvarje försök till förföljande.

Men också kunde han sjelf icke komma tillrätta på detta, honom fullkomligt obekanta och endast af månens strålar svagt upplysta ställe.

En djup suck undfor hans beklämda bröst. Han trodde sig på nytt hafva förlorat hvarje spår till räddning, och måste befara att då dagen inbröt blifva gripen som vagabond och öfverlemnad åt polisen.

Plötsligt tyckte han omedelbart i sin närhet förnimma tvenne, sagta, hviskande röster. Han skyndade till den sida, från hvilken ljuden kommo, och såg tvenne män, en större och en mindre vika af vid hörnet af ett hus. De voro inhöljda i flera kappor; men på deras vext och hållning tyckte sig ynglingen igenkänna de båda vännerna, som han föregående dagen, på morgonen, hade träffat inne i staden.

Han gaf hunden en vink att följa de båda männerna på spåren.

Ami begrep genast; han började lufsa förut, och Ivan följde efter. Men det var honom omöjligt att upphiana dem. De gjorde oupphörliga afvikningar kring husknutarne, så att sjelfva Ami hade möda att icke förlora dem ur sigte.

Äntligen hann Ivan till en mera öppen plats. Ungefär tjugo steg framför sig såg han de båda vännerna, som just nu kommo in på en gångstig, hvilken tycktes leda till staden.

Han följde långsamt efter.

Efter en liten stunds vandring halkade Ivan på ett af regnet slipprigt ställe. Han kunde icke hindra sig från att uppgifva ett sakta rop. De två männen vände sig om och stannade.

Ivan befann sig nu i en stor förlägenhet; han visste icke, om han skulle gå fram, eller stå stilla der han var.

De båda männen hviskade några ord med hvarandra, och fortsatte sedan sin gång. Ivan följde efter.

Plötsligen stannade den mindre mannen, och vände sig beslutsamt om, i den tydliga afsigt att invänta Ivan.

Det blef denne ingenting annat öfrigt, än att gå emot främlingen, den han nu, vid det klara månskenet igenkände som talaren i den nyss omtalade sammankomsten, till hvars öfverläggningar han varit vittne.

— Hvem är ni? — frågade främlingen, i stolt och befallande ton — Hvad vill ni oss? Hvarför förföljer ni oss?

— Min goda herre! svarade Ivan — Jag förföljer er icke. Ni känner mig redan. Jag är densamme, som er unge vän i går morse visade vägen till Petersburgerporten.

Den andre unge mannen steg närmare, och såg Ivan skarpt i ansigtet.

— Ja verkligen, det är densamme! — utropade han — hur har ni kommit hit, min unge vän?

— Ovädret öfverraskade mig. — svarade Ivan — Jag sökte skydd uti en af byggnaderna, som ligga här bakom oss. Det var just detsamma, från hvilket J nyss kommo ut?

Främlingarne syntes bestörta.

— Har ni märkt något — frågade den äldre; men Ivan afbröt honom.

— Jag vill icke dölja för er, ädle herrar, — sade han — att tillfälligheten gjort mig till ett ofrivilligt vittne till er sammankomst. Men frukten intet! Jag har sjelf, genom försynens skickelse kommit att på sätt och vis, blifva en medlem af ert parti. Jag är i grefve Orlows tjenst. I går gjorde grefven mig till sin handsekreter.

— Huru! — utropade den yngre mannen — Ni är väl icke den der lifegne, om hvilken Rilejew berättat, . . . den lifegne, som rynt ifrån furstinnan Koslowski?

— Jag är densamme! — svarade ynglingen. — Herr grefven har bevisat mig mycken godhet, och jag, å min sida, tror mig hafva visat honom en liten tacksamhetstjenst, då jag räddat åt honom detta skrin, som efter all sannolikhet innehåller hans viktigaste papper.

— Hvilken märkvärdig skickelse! — utropade den äldre mannen — Men berätta oss, hur allt detta gått till!

Ivan började berätta de händelser, som mött honom, sedan hans flykt från värds-huset. Med stigande förvåning lyssnade de båda vännerna på ynglingens enkla och ändock så värtaliga föredrag.

Ynglingen förteg icke det minsta, och

berättade till och med samtalet mellan Lublinsky och den svartklädda damen.

— Ser du nu, — sade den äldre till sin vän — att allt, hvad jag förutsagt, går i fullbordan! Pietisterna, mystikerna, med friherrinnan i spetsen, bemäktiga sig den svage mannen, och komma säkert att bringa Ryssland under det ohyggligaste väldet, som gifves i världen, neml. prestväldet, den andliga despotismen.

— Nå, då hoppas jag att äfven *vi* få ett ord med i laget! — utropade den yngre — Men icke sannt, unge vän, — vände han sig till Ivan — jag förmodar mig hafva förstått er rätt? Ni är för närvarande utan tak öfver hufvudet och beröfvad all hjeip, . . . är det icke så?

— Tyvärr är detta verkligen förhållandet, min herre! — svarade Ivan — Grefve Orlow blef arresterad, och då grefvinnan afreste, var jag, såsom jag redan berättat, af en händelse frånvarande.

— En lycklig händelse för er, derom kan ni vara öfvertygad! — utropade den yngre mannen — Jag fruktar för att umgänget med grefvinnan icke skulle hafva gjort något godt intryck på ert unga, veka hjerta. Stanna då heldre hos mig! *Det* tror jag är bättre, åtminstone så länge grefve Orlow sitter arresterad. Ni kommer att blifva för mig ett angenämt sällskap, och jag, å min sida, vill vara för er en god vän. Redan vid vårt samtal, i går morse, fann jag att ni eger en bildning, som man svärligen skulle förmoda hos en lifegen. Lita på mig, att jag gerna vill göra för er hvad jag kan.

Ivan stannade, och fattade, gripen af den djupaste rörelse, sin unga väns hand.

— Ädle herre! — sade han — Jag vill icke neka, att jag, i min ytterliga nöd räknat på ert bistånd. Utan hoppet på er hjälp, hade jag säkerligen slutat mitt unga, på anförvandter och vänner så fattiga lif i Dniepers vågor. Försynen har åter närmat mig er, och jag emottager med innerlig tacksamhet ert ädelmodiga anbud.

— Afgjordt således! — sade den unge mannen — Ni kommer med mig! Men nu fordras försigtighet; här hafva vi staden framför oss.

Genom en liten port i muren inkommo de trenne unga männen i staden, och gingo uppåt en smal gränd, der den äldre mannen skildes från sina följeslagare, och tog af in på en annan gata.

(Forts.)

